

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

2. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 2

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 2

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

2. kötet

„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)
T– 32

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroslav, Fodor Gyula, Gergely Lívia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Tótin Viktória, Vezsdel László*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.

**A konferenciát és a kiadvány megjelenését
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4
ISBN 978-617-7868-14-8 (T. 2)

© A szerzők, 2020
© A szerkesztőbizottság, 2020
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 2

ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Ласло Веждел, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врбель*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».

Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-14-8 (Т. 2)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 2

“RIK-U” LLC
Uzhhorod
2020

УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)
T- 32

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Livia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *László Vezsdel, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Puztai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.

**The conference and the publication of the research papers
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-14-8 (T. 2)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

1. KÖTET / TOM 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ	27
PREFACE	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations</i>	<i>29</i>
Маруняк Є. О.: РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ	31
Мезенцев К. – Проватар Н.: НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК?	41
Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.: ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ	47
<i>Népesség- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography</i>	<i>53</i>
Bagdi, Róbert: ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011	55
Berki, Márton – Sivadó, Brigitta: SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
Dancs György: DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERAJÁRVÁNY IDEJÉN.....	73

<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГИРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN	167

Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ	177
Поливач К. А.: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ	185
Пугач С. О. – Мезенцев К. В.: ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
Rigóczy Csaba: A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA	201
Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente: A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
Tolnai Gábor: KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN	221
Tuza Benedek: BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI	231
Veselicz Adél: A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
Вірван О. О.: ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
Bodó, Pál Bence: EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
Cserniczkó István: HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc: A HABSBURG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN	279

Hajdú Zoltán: TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
Kozma, Dorottya Edina: COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
Кравцова І. В.: ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	309
Szabó Pál: FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN	317
Склярська О. І.: ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe</i>	335
Körmöczi Gábor: A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN	337
Linc Annamária: A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
Samu István – Kulcsár László: ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN	355
Szalkai Gábor: SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
Tőzsér Anett: A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i>	407
Алієв В. В.: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
Аріон О. В. – Бричук М. С.: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
Чернишова Т. М.: SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt: AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
Gyuricza László – Szabó Balázs Attila: A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné: AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.: СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
Kampó Ildikó: AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
Kátay Ákos: A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila: THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor: KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREGVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS?</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁNEDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI</i>	613

Уварова Г. Ш.: ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	621
Щука Г. П. – Сокол Т. Г.: МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
Apró Anna: SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTATÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONATKOZÁSÁBAN	637
Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna: A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYEZETTSÉGE	643
Dobó Marianna: A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉDELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN	651
Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc: ENVIRONMENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVONAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE	659
Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin: A SZUBURBANIZÁCIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN	667
Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.: АНАЛІТИКА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕНТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.: МОНІТОРИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬКОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГИНУ	683
Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.: ГЕОФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
Kajati, György – Németh, Mercédesz: THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM	699

Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Harcsák I.: A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....	707
Лисовський С. А.: РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТО-РОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	713
Solymos Karolina – Csoma Zoltán: AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBE.....	723
Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor: A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN	731

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI

Tarpai József

*II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
drtarpaijozsef@gmail.com*

Abstract

MODERN EXAMPLES OF CULTURAL AND TOURISM DEVELOPMENT
TO PRESERVE THE TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN COMMUNITY

Tarpai, József

The program is aimed at promotion of cultural and social life. Hungarian traditions are of utmost importance when speaking about the survival of the Hungarians in Transcarpathia. Moreover, having preserved its cultural values, the Transcarpathian Hungarian community has the potential to become a major tourist attraction in the area inhabited mostly by the Hungarians. The proper use of that potential via tourism development is one of the important incentives for the economic support of the Transcarpathian Hungarians.

Keywords: *Transcarpathia, cultural development, Hungarian traditions, tourism development*

Bevezetés

A kárpátaljai magyarság mint nemzeti kisebbség helyzete nagyot változott Ukrajnában az elmúlt évek folyamán. A több mint öt éve tartó ukrán–orosz konfliktus a társadalom szinte minden szintjét érintő markáns ukránosítási hullám elindítását okozta, mely negatívan befolyásolja a nemzeti kisebbségek életét és fejlődését az országban. Nyilvánvaló módon ez a homogenizáló politika elsősorban az Ukrajnában élő jelentős számú orosz kisebbséget célozza meg, de hatása kiterjed a kárpátaljai magyarokra is. A kisebbségi nyelvhasználatot és oktatást érintő új szabályozások szűk keretek közé szorítják a nemzetiségi önazonosság megélésének lehetőségeit. Ugyanakkor amennyire sokat veszített a magyarság nemzetiségi komfortérzetéből az ukrán belpolitikai változások miatt, ugyanannyira gazdagodott is mint közösség Magyarország támogatása által. Utóbbi a nyílt és határozott nemzetközi kiállás mellett konkrét, kézzel fogható materiális segítséget jelent a társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt kiszolgáltatott helyzetben lévő kárpátaljai magyar közösség számára. Az sem elhanyagolható tény azonban, hogy a magyar segítségnyújtás számos esetben nemzetiségi hovatartozástól függetlenül egész Kárpátalja lakosságára kiterjed, ami a békés együttélést segítve pozitívan hat a regionális szintű magyar–ukrán kapcsolatok alakulására.

Meghatározó jelleggel bírnak azok a kulturális támogatások, melyek a közösség megmaradását célozzák meg a magyar tradíciók életben tartása,

a hagyományok ápolása, a közösségi élet fejlesztése segítségével, melyek néhány konkrét példája az alábbiakban is ismertetésre kerül. Ilyen a kárpátaljai művelődési intézmények fejlesztési programja és a Magyar Ház program, melyek megvalósításának mára konkrét eredményei vannak.

Kiemelt szempont azonban a kárpátaljai magyarság gazdasági megerősödése is, melyben fontos szerep jut a turizmus fejlesztésének. A magyar közösség turisztikai vonzerőként is megjelenő szellemi és tárgyi kultúrája ugyanis sajátos színfoltot képez az ország idegenforgalmi piacán, és Kárpátalja turisztikai imázsának is elengedhetetlen részévé vált. Az ezt a szempontot figyelembe vevő fejlesztések bővítése tehát olyan érdek, mely a kárpátaljai magyarság szellemi gyarapodása mellett gazdasági fellendülést is eredményez.

1. A magyar hagyományokra építő turisztikai attrakciófejlesztés

Egyre több olyan rendezvény kerül lebonyolításra Kárpátalja magyarlakta vidékein, melyek nemcsak kiemelt kulturális és közösségmegtartó tartalommal, hanem vendégcsalogató jelleggel is bírnak. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a történelmi egyházak, a Pro Cultura Subcarpathica Civil Szervezet rendezvényeikkel komoly szerepet játszanak a kárpátaljai magyarság kulturális és szellemi életének fejlesztésében. Utóbbi Nagyberegen egy tájházat működtet, melyben rendszeresen tartanak hagyományörző rendezvényeket, foglalkozásokat. A civil szervezet számos kiemelt eseményt szervez a megye különböző településein: Nagyszőlős – Kuruc Lovasnap, Tiszapéterfalva – KurucFeszt, Szerednye – DobóFeszt, Ungvár – Bercsényi Feszt, Huszt – Bethlen-nap. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség egyik legnagyobb turisztikai rendezvénye a Mezőgecei Bölléerverseny. Hasonlóan hagyományörző jelleggel kerül évente megrendezésre a Kárpátaljai Vőfélytalálkozó, illetve a Kárpátaljai Magyar Betlehemes Találkozó. Ezek a rendezvények az évek folyamán beágyazódtak Kárpátalja kulturális életébe, azon kívül turisztikai attrakcióként is szolgálnak.

A Hagyományok Háza által működtetett mentorprogram kapcsán egyre több gyermek tökéletesítheti néptánc tudását, folkműhelyek alakultak, illetve már hagyománnyá vált a folkkocsmák szervezése Ungváron és Beregszászban, melyek bárki által szabadon látogathatók.

A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács szakmai szervezetként összefogja a turizmus területén működő kárpátaljai magyar szervezetek, intézmények, vállalkozások és vállalkozók működését a turizmus fejlesztése érdekében. A Magyarország által jelentős mértékben támogatott tevékeny-

ségének alapja a turisztikai vonzerőként is alkalmazható magyar hagyományok, erősségek, értékek kiemelése, megtartása és támogatása Kárpátalján. Legsikeresebb rendezvényei egyike a *Magyar Konyha Hete* programsorozat, mely a kárpátaljai magyar gasztronómiai hagyományok népszerűsítésére fókuszál. A 2020-ban már nyolcadik alkalommal megrendezésre kerülő esemény népszerűsége mind a helyiek, mind a turisták körében töretlen. Hasonlóan fontos értékeket helyez a középpontba az évente megrendezésre kerülő *Beregszászi Adventi Vásár*, mely a kárpátaljai kézműves termékek készítői és előállítói számára jelent fontos bemutatkozási lehetőséget.

Az utóbbi években különösen megugrott a turisztikai attrakcióként szolgáló fesztiválok száma Kárpátalján, amelyeket elsősorban falvakban rendeznek meg, ezzel is igyekezve minél több turistát odavonzani. Ezekben a rendezvényeken a kézműves, népzenei és gasztronómiai hagyományok megelevenítésének kiemelt szerepe van. Éppen ezért a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács a Magyar Turisztikai Ügynökség támogatásával 2019 folyamán az alábbi **10 kiemelt rendezvény** szervezésében közreműködött azzal a céllal, hogy biztosított legyen azok minőségi lebonyolítása: Koronavárosok Találkozója, Asztélyi Perefesztivál, Kuruc Lovasnap, Benei Barackfesztivál, Borszavölgyi Kisvasút Napja, borzsovai Hazahívogató Lecsőfesztivál, Mezőegcsei LekvÁrfőző Fesztivál, nagybereg-i Csipkebogyó- és beregiszöttes-fesztivál, Nagymuzsalyi Bor- és Gasztrofesztivál, Beregszászi Adventi Vásár.

Noha rendkívül felhőborító az a lejárató és a magyarok ellen uszító médiakampány, ami évek óta zajlik Ukrajnában, mégis ebben az esetben is működik az a szabály, hogy a negatív reklám is reklám. Jelentős számú belföldi turista érkezik a régióba, hogy „megnézzék maguknak” az itt élő magyarokat, eközben pedig nemcsak a magyar gasztronómiával és vendéglátással találkoznak, hanem a magyar kultúra más termékeivel, vívmányaiival is. Nemcsak a vendéglátás színvonalának biztosítása miatt fontos, hogy milyen képet visznek magukkal haza ezek a turisták, hanem a kárpátaljai magyar kisebbség pozitívabb, igazabb, torzítások nélküli megítélésének kialakításában is óriási szerepe van.

2. A kárpátaljai művelődési intézmények fejlesztési programja 2019–2020

A 2019 tavaszán indult program célja a kárpátaljai színház-, tánc- és zeneművészet sokszínűségének és értékeinek gyarapítása, az előadásoknak, koncerteknek a közönség széles rétegeihez való eljuttatása, a gyermek- és

ifjúsági korosztály előadóművészetekre fogékony nézővé nevelésének előmozdítása, *a határon túli magyar kultúra ápolása*. Ennek megfelelően útjára indult a *Kárpátaljai KultúrKaraván*, melynek keretében színházi előadások, komolyzenei koncertek zajlottak a megye több helyszínén.

A kárpátaljai magyar településeken található kultúrházak zömében a szovjet időszakban épültek, nagy befogadó képességgel rendelkeznek, de nagyon rossz műszaki állapotban vannak. Ebből adódóan a minőségi kulturális tartalmak bemutatkozási lehetőségei is korlátozottak. A program lehetőséget ad a meglévő és kibontakozó kárpátaljai magyar kulturális kínálat játszóhelyeinek kiépítésére. Ennek érdekében *több kárpátaljai kultúrház teljes körű rekonstrukcióját finanszírozza a program*. Tervezett helyszínek: Bátyú, Dercen, Nagydobrony, Salánk, Técső, Téglás, Tiszapéterfalva, Verbóc, Visk. Ezen felül *öt magyarországi kiemelt kulturális intézmény* – a Nemzeti Színház, a Magyar Állami Népi Együttes, a Budapesti Operettszínház, a Filharmónia Magyarország Nkft., a Magyar Állami Operaház – *sikerprodukcióinak kárpátaljai színpadra vitele* is megvalósul.

A kulturális játszóhelyek kialakításával nemcsak a nemzeti kultúra terjesztésére alkalmas központok jönnek létre, hanem ezek a helyi közösségek kulturális életét befolyásoló helyi kultúrműhelyek, csoportok, együttesek létrejöttéhez és fennmaradásához is hozzájárulnak. Továbbá a turizmus és a határ menti kapcsolatok élénkülésére is kihathatnak, hiszen egy-egy neves előadás a Magyarország szomszédos régiójában élők számára is vonzó lehet.

A program célja tehát egy olyan átfogó kulturális fejlesztés megvalósítása, melynek elsődleges haszonélvezője a kárpátaljai magyar közösség, de fontos szempont a beruházások megvalósításánál, hogy azok a többségi nemzet javát is szolgálják, illetve, hogy a megrendezésre kerülő kulturális programok és előadások a kultúrát szerető ukrán nemzetiségű lakosok érdeklődését is felkeltsék. Egymás kultúrájának megismerése közelebb visz egymás jobb megismeréséhez is, ami gátat szab minden alaptalan nemzeti-ségi és politikai feszültségkeltésnek.

3. A Magyarország kormányának támogatásával megvalósuló Magyar Ház program

3.1. Magyar Házak Kárpátalján

A kárpátaljai magyarság megmaradását célzó magyar kormánytámogatási politika fontos eleme a 2016-ban indult **Magyar Ház program**, melynek célja, hogy „Kárpátalján Magyar Házak létesüljenek a nemzeti identitás

megőrzése érdekében, továbbá hogy a kulturális alapokon nyugvó közösségformálás méltó kereteket kapjon.” A 2017-ben tovább bővülő program az ukrainai szórvány- és tömbmagyarság azon igényére szolgál válaszul, hogy Kárpátalján és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében magyar identitást megjelenítő kiállítások és alkotóházak létesüljenek.

A Magyar Ház program első helyszínéként a Felső-Tisza-vidéken (egykori Máramaros vármegye) fekvő Rahó volt az első település, ahol a program által finanszírozott Magyar Ház került kialakításra. Az 500 m² alapterületű *Rahói Magyar Ház* (2018) a római katolikus egyház közreműködésével létesült a plébániaépületre történő emeletráépítéssel. A létesítmény a megmaradás kettős bázisaként a nemzeti azonosságtudat fejlesztése mellett a hitélet fellendítését is szolgálja. Található benne egy száz fő befogadására alkalmas rendezvényterem, melyet egy, a Szent Koronát ábrázoló alkotás díszít, számítógépekkel felszerelt osztályterem a vasárnapi iskola tanulói és az egyre népszerűbb magyar nyelvtanfolyamok résztvevői számára, továbbá helyet kaptak benne a térség magyar szervezeteinek irodahelyiségei.

Szintén a Magyar Ház Program keretén belül valósult meg a *Munkácsi Szent István Líceum bővítése* (2018) egy 200 négyzetméter alapterületű épülettel, mely nem csupán a magyar oktatás színtereként, hanem a munkácsi magyar közösségi élet egyik fontos helyszínéül is funkcionál.

Az *Ungvári Magyar Ház* (Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség székháza, 2018) Ungvár történelmi városnegyedében, a régi városháza közelében került kialakításra. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség irodáin kívül egyéb magyar civil szervezetek irodái (pl. a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága) is helyet kaptak benne, illetve a tervek szerint egy magyar kávézó is nyílik a magyar jelleg erősítése céljából, illetve a fenntarthatóság biztosítására.

Az Uzsoki-hágó mellett található *Vadvölgy Panzió* (Viharos, 2018) a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete számára történő megvásárlásával egy olyan kulturális-turisztikai családi központ létrehozását támogatta a program, mely egész évben lehetővé teszi a kárpátaljai magyar nagycsaládosok szociális üdültetését és közösségi programok szervezését, egy kis magyar szigetet alakítva ki a Verhovinán.

A *Kárpáti Igaz Szó és az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség székházában* (Ungvár 2019) a szerkesztőségen és a szövetség irodáján kívül helyet kapott a Kárpátaljai Magyar Felsőoktatásért Alapítvány, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és egy modern sajtóközpont is.

A *Nagydobronyi Magyar Házban* (2019) működnek a helyi önképzőkörök, szerveznek összejeveteleket a civil szervezetek, irodát kapott a falugazdász hálózat. A létesítmény teret biztosít a környékbeli magyarság pezsgő művelődési életéhez. A modern épülethez egy fedett kültéri rendezvényszínhely, illetve egy tájház is tartozik, mely a közösségi ház mögött álló régi falusi porta felújításával kapcsolódott be a programba.

A *Mezővári Magyar Ház* (2018) – a Kárpátaljai Református Egyház a program keretében megvásárolt a település központjában egy ingatlant, amely népzenei és néptánc-foglalkozásoknak, kiállításoknak, kulturális rendezvényeknek ad otthont.

A *Viski Fodó Sándor Központ* (2019) a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség alapító elnökének egykori szülőházában kapott helyet egy kiállítással együtt, mely a kárpátaljai magyar nyelvész, irodalmár, egyetemi tanár, politikus Fodó Sándor emléke előtt tiszteleg.

A kárpátaljai magyarság megmaradásának segítésén túl a program **műemlékvédelmi missziót** is betölt – amennyiben a Magyar Házak magyar vonatkozású műemlék épületekben kapnak helyet. Ilyen szempontból is kiemelkedő jelentőségű a *Munkácsy Mihály Magyar Kulturális Központ*, vagyis a helyi Magyar Ház folyamatban lévő létrehozása, melyhez 2019 tavaszán került megvásárlásra Munkácson az egykori Osztrák–Magyar Bank épülete. A központ a jövőben egy kisebb helytörténeti múzeumnak és különböző közösség-szervező, a helyi kezdeményezéseket összefogó és koordináló tevékenységeknek ad otthont, melyek kiemelt célja, hogy a helyi, illetve a Munkács vonzáskörzetében élő magyar közösségek minden korosztálya és csoportja számára konkrét alternatívát kínáljon a kulturális fejlődés, valamint a magyarság megélésének terén is. Tervben van az épülettel szemben egy egész alakos Munkácsy-Mihály szobor felállítása is.

Hasonló aspektusból jelentős a szintén folyamatban lévő *Szerednyei Butler-kúria és Magyar Ház* kialakítása. A ma már jobbára ukránok lakta településen a tervek szerint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola turisztika tanszéke használja majd oktatási bázisként a mára szinte a megsemmisülés állapotába került Butler-kúriát a felújítás után. Emellett kulturális rendezvényeknek, kiállítótermeknek, borkóstoló teremnek ad otthont a jövőben, illetve vasárnapi iskola működik majd benne.

A *Beregszászi Fedák Sári Magyar Kulturális Központ* kialakítása a beregszászi magyar színház bázisán történik. A színház egyébként is fontos szerepet tölt be a kárpátaljai magyarság kulturális életében, előadásaisal

vendégszerepel a különböző településeken, színháztalálkozókat szervez. A program keretében látogatóbarát fejlesztésekre kerül sor, egy kávézó nyílik és ultiszoba is kialakításra kerül a beregszászi születésű Fedák Sári primadonna emlékét idéző fotókiállítás mellett. Az épület sarkán felállításra került a híresség egész alakos szobra.

A **Beregardói Perényi-kúria** II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által végzett felújításával és közösségi térré alakításával nemcsak megmenekül a nagy múltú Perényi család egykori kúriája, hanem egy olyan multifunkcionális közösségi ház, rendezvényterem, illetve egy borkóstoló pince kerül kialakításra, amely a Beregszász környéki magyar közösség széles rétegei számára biztosít majd kulturális feltöltődést.

Az elképzelések szerint a Magyar Házak létrehozásával jelentős mértékben gazdagodnak a helyi magyar közösségek, melyek számára ugyanakkor komoly motivációt is jelent a Magyar Házak „tartalommal és léttel” való megtöltése, mely elsősorban az ő feladatuk. Egyes településeken, mint például Munkács, a Magyar Ház mellett, hogy a civil és kulturális közösségi élet központja lesz, minden lehetséges módon igyekeznek majd a magyar attitűd erősítésére fókuszálni a fenntarthatóság szempontját is figyelembe véve, beleértve a kulturális és turisztikai vonatkozású terek létrehozását.

3.2. Alkotóházak Kárpátalján

A magyar identitást megjelenítő kiállítások és alkotóházak létesítése egyedülálló célkitűzés, ami a Kárpátalján élő és alkotó magyar képzőművészek számára ad lehetőséget a munkához és a megjelenéshez, alkotótáborok szervezéséhez, illetve a képzőművészeten túl teret biztosít más művészeti ágak bevonására. Fontos irányvonal a közös alapokra épült és a térségben működő művészeti intézmények és művészek, valamint alkotókörösségek megismertetése és érdekképviselése úgy a szakmai körökben, mint a széleskörű közönség számára. Továbbá a létrejövő alkotóházak csatlakozása a térség művészeti vérfolyamába.

A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) alkotóháza **Felsőgereben** településen kerül kialakításra, ahol egy kétszintes lakóépület, nagy filagória és egyéb melléképületek állnak rendelkezésre az alkotóházat igénybe vevők számára.

A Boksay József Jótékonyági Alapítvány alkotóháza **Révhely** településen található kétszintes lakóépülettel, garázzsal és műhellyel.

A projekt keretében megvásárlásra került **Munkács** városában, a vár tövében Erdélyi Béla neves festőművész szülőháza, melyben a tervek szerint szintén alkotóház, illetve egy kiállítás kerül kialakításra.

Beregszászban a Horváth Anna Alkotóház létrehozásával, mely a római katolikus templom mellett kerül kialakításra, méltó helyet kap a neves keramikus hagyatéka.

A program kiemelt célja **a határ menti művészeti együttműködések erősítése**, ezért **Nyíregyházán** is kialakításra kerül egy turisztikai szereppel is felruházott alkotóház a sóstói városrészben, mely összekötő szerepet vállal a program céljainak megvalósításában. Működtetője: a Kárpátok Művészeti és Kulturális Egyesület.

Összegzés

Magyarország számos területen támogatja a már 100 éve kiszolgáltatottságban élő kárpátaljai magyar közösséget történelmének ebben az újabb és újabb kihívásokat felvonultató szakaszában, amit az Ukrajnában jelenleg tapasztalható nemzetiségellenes társadalmi-politikai környezet erősödése jellemez. Ebben a helyzetben kiemelt jelentőséggel bírnak a magyar identitás megőrzésére, a közösségi élet fejlesztésére irányuló anyaországi támogatások. Utóbbiakhoz sorolható a Magyar Ház program is, melynek megvalósításával olyan fejlesztések mennek végbe Kárpátalján, melyek közösségteremtő és közösségmegtartó hatásukon túl kiemelt szerepet játszanak a kárpátaljai magyar közösség szellemi és kulturális életének fellendítésében. Ehhez szorosan illeszkedik a kárpátaljai művelődési intézmények 2019-ben indult fejlesztési programja, melynek legfontosabb célja a kárpátaljai magyar kultúra ápolása.

Kulturális értékeinek őrzésével olyan potenciállal gyarapodik a kárpátaljai magyar közösség, mely meghatározó turisztikai vonzerőt képvisel Kárpátalja magyarok lakta vidékein. A kultúrának nemzetmegtartó ereje van, de egyben hidat is teremt a nemzetek között, ami a kárpátaljai magyarok vonatkozásában kiemelten fontos, aktuális kérdés.

Irodalom

- Tarpai J. 2013: A határ menti turisztikai együttműködések fejlődése Kárpátalja részvételével az Európai Unió keleti határán. In: Acta Academiae Beregsasiensis, 2013, 1. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász.
- Tarpai J. 2017: Fenntartható kulturális örökségfejlesztés Kárpátalján. In: dr. Szalók Csilla (szerk.): Változások és kihívások a turizmusban, Budapest.
- 2015/2017. (XII. 22.) Korm. Határozat a Magyar Házak kárpátaljai kialakításáról, valamint a Magyar Házak kárpátaljai kialakításáról szóló 1642/2016. (XI. 17.) Korm. határozat visszavonásáról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17H2015.KOR&txtreferer=00000001.txt>

Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями. Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 2 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянский, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 356 с. (угорською, українською та англійською мовою)

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-14-8 (Т. 2)

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)

Наукове видання

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 2

2020 р.

Редакційна колегія:

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування:

Олександр Добош

Верстка:

Вікторія Товтін, Ласло Веждел, Олександр Добош

Коректура:

Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь

Обкладинка:

Стефан Молнар Д.

Відповідальні за випуск:

Льдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Ум. друк. арк. 28,7. Формат 70x100/16.
Замовл. №1861/2. Тираж 300.